

# De nya medaljörerna

Vid årsmötet i Upplands Väsby den 4 juni 1978 tilldelade Upplands fornminnesförening sin förtjänstmedalj lantbrukare Erik Olsson, Östervåla, och agronom Nils Ålander, Knivsta. Erik Olsson avled redan i september 1978. Hans minne tecknas under In memoriam.

## NILS ÅLANDER

Jag är född den 13 dec. 1903 i Oleda i Knivsta socken, där min far var bonde. Även han var född i Oleda. – Efter genomgången folkskola blev det senare studentexamen i Uppsala och agronomexamen vid Ultuna.

De händelser som kanske blev avgörande för mitt intresse för gårdens och bygdens historia var några fornfynd, som gjordes på gårdens marker. Vid plöjning av en åker på en låglänt mark, gränsande till en igenväxningssjö fann man en stockbåt (numera på Nordiska museet). Det var i början av 1920-talet. När man för ett tillbygge av ladugården tog fyllnadsmaterial från en backe alldeles intill gården fann man krukskärvor. Intresset för bygdens historia var väckt. Långt senare fann jag själv ett vackert exemplar av stenyxa på gårdens mark och en arbetare på gården hade tidigare hittat en stenyxa vid harvning. Intill gårdsplanen finns ett ännu inte undersökt gravfält.

Efter studierna vid Ultuna kom jag ej längre att ha Knivsta som bostadsort. Min arbetsplats var förlagd till Stockholm och Skåne i olika perioder, men en intim kontakt har alltid hållits med fädernegården och hembygden, där jag alltid tillbringat semester och fritid. Personer och institutioner som var engagerade i hembygdsverksamhet höll jag gärna kontakt med. Jag var bl. a. medlem i Disa gille från dess början.

År 1956 övertog jag driften av Oleda men först tio år senare kunde jag, helt ägna mig åt gården, då jag pensionerades från min tjänst i Stockholm. På 1950-talet gavs mig bättre tillfällen att ägna tid åt det latent intresset för speciellt Knivstabygdens historia. Jag kom med i styrelsen i det år 1963 bildade Knivsta hembygdsgille och är sedan 1974 dess ordförande.

Trots att hembygdsgillet är relativt ungt har det på de gångna åren haft en glädjande stark utveckling. – Tack till de eldsjälur, som lagt den stabila grunden! – Gilllets verksamhet röner stor uppskattning. I den starkt växande tätorten är behovet av information om bygdens historia också särskilt påfallande. Intresset hos de nyinflyttade för en ökad kunskap om bygden är glädjande stort.

Som ledare för kurser i hembygdens historia – med kurstitlar som "Strövtåg i hembygden", "Känn din hembygd", "Gårdarna kring Valloxen", "Informationsträffar", "Knivsta förr, nu och sedan" i regel i Studieförbundet Vuxenskolan regi har jag fått tillfälle att för intresserade berätta om bygden förr och nu. Då Knivsta är en inflyttningsort är också informationen om bygden en angelägen och naturlig uppgift för vårt hembygdsgille.

Jag är medlem i den redaktionskommitté, som svarar för Gillets Årsskrift, "Magazinet". Alltsedan 1965 utges den årligen. Skriften, som omfattar ca 50–60 sidor är en dokumentation över främst Knivstabygden. En del nummer har haft ett speciellt tema.

Sedan Gillets start har vi ett f. d. sockenmagasin, som rymmer en stor samling av gamla bruksföremål. Magasinet är öppet för allmänheten söndagar kl 1100–1400 juli-augusti och andra tider enligt överenskommelse. Besökarantalet är relativt stort och bland besökare märks grupper från föreningar och från skolan. Gillet äger också Kvarngården (Kvarntorp 1:1), som är vår hembygdsgård. Upprustningsarbetena är krävande och omfattande, men Gillet är fast beslutet att Kvarngården skall färdigställas till en levande och aktiv hembygdsgård.

Bland de aktiviteter, som bär Gillets märke och blivit tradition märks framförallt midsommarfesten vid Kvarngården och hembygdsafton under vinterhalvåret.

Hembygdsgillet har, utan att ge avkall på sin uppgift att samla, bevara och vårda bruksföremål från gångna tider, fått en mera utåtriktad verksamhet och en medveten inriktning på arbete för vård och värn av hembygdens kultur och hela livsmiljö. En glädjande utveckling är också ungdomens intresse och härtill bidrar Gillets livaktiga folkdanslag. Det positiva gensvar som visats från skolans sida är glädjande och löftesrikt.

Gillet har en fast grund och en målinriktad verksamhet, som tillsammans med det stora intresse från innevanarna i bygden visar gör att det är stimulerande att arbeta för fortsatt utveckling.

N. Å.